

U Poljskoj svijetli svjetlo

U Poljskoj, u zemlji u kojoj sam rođen, više od devedeset i dva posto stanovništva, naravno formalno, pripada Rimokatoličkoj crkvi – jednako kao i obitelj u kojoj sam rođen (1899. godine). Kad mi je bilo sedam godina krenuo sam u osnovnu školu. Uz uobičajene školske predmete jedan nam je svećenik držao religijske pouke. Kod njega smo mi djeca naučili svega nekoliko priča iz Staroga i Novoga zavjeta i mnoge stavke iz katoličkoga katekizma. Od toga doba u mojemu su se srcu nastanile dvije želje: doći bliže Isusu i saznati što više o Bogu. Bilo je to kao da u nutrini srca čujem Gospodinov poziv, premda u to doba još uvijek nisam shvaćao da je doista Bog bio taj koji je usadio tu želju u moje srce. Osim toga, nisam imao ni pojma kako se odazvati tome pozivu, a kamoli kako mu se pokoriti. Nisam mogao potražiti upute u Božjoj Riječi, jer nismo imali Bibliju. Usto se ni djecu ni odrasle nije poticalo na to da si je nabave. Upravo suprotno, najviše duhovne vođe zastupale su gledište da je čitanje Biblije opasno i da je neke već odvelo u različite lažne nauke. Samo je Katolička crkva mogla prosuditi i iz Biblije izabrati ono što je prikladno nedjeljom pročitati s propovjedaonice. Svake nedjelje naši bi nas roditelji pratili na misu u obližnju crkvu, pri čemu nismo razumjeli ništa od onoga što se na misi govorilo, jer je bila držana na latinskom jeziku. I tako je moje srce još mnoge godine gladovalo i žedalo za Bogom i Njegovom istinom.

Samo da nikoga ne zaboravim!

Tijekom pohađanja osnovne škole za djecu rimokatolika postoji barem jedna mogućnost da ih se dovede neposredno k Isusu. To je svečani trenutak njihove prve pričesti. Nažalost, za mene se ta svečanost pretvorila u gorko razočaranje. Što je bilo razlog tome? Prije negoli se djecu staru osam ili devet godina pripusti prvoj pričesti, ona moraju obaviti i prvu ispovijed. Brižno ih se priprema za to da na pravi način ispovjede svoje grijehе. Kod nas je ta priprema za prvu ispovijed i za prvu pričest trajala punih šest mjeseci, no ti-

jekom tih mjeseci svećenik nije naša mlada srca pokušao ispuniti uzdanjem i ljubavlju prema Isusu, nego je mnogo više nastojao u nas usaditi strah i užas time što nas je uvijek iznova podsjećao na to koliko je važno da u ispovjedaonici priznamo svećeniku sve svoje “smrtnе grijehе”. Ako li zaboravimo samo jedan od njih, zauvijek smo osuđeni na pakao. Što se tiče rimokatoličkog nauka o ispovjedi to bi trebalo biti tako, ali je svejedno bilo – i ostalo – nešto užasno osjetljivim dušama male djece izlagati tako grozan nauk, koji je u stanju slomiti im srce i pomračiti sav njihov život.

Takvo naučavanje dovelo je do toga da se više nismo radovali očekivanom susretu s Isusom, nego smo se isključivo usredotočili na tešku zadaću: prisjetiti se svih svojih grijehа i otkriti koji bi od njih bili “smrtni grijesi”. Njih nismo smjeli zaboraviti ni u kojem slučaju. Strah od vječnoga prokletstva, od propusta da nismo ispovjediti baš sve grijehе, bio je silan teret na našim srcima. Neka od djece molila su svoje roditelje da ih podsjetе na grijehе koje su počinila, dok su nekima trebali sati da sastave beskrajno duge popise svojih prijestupa, kako bi ih potom naučili napamet. No još je uvijek bio prisutan strah da bi se u odlučujućem trenutku tijekom ispovijedi nešto moglo zaboraviti. I tako su neki, premda je to bilo zabranjeno, u crkvu donosili svoje popise grijehа te klečali u ispovjedaonici i sa strahom i drhtanjem pokušali potajno pročitati svećenicima ono što su napisali.

Duboko ukorijenjen strah

Mnogi se tijekom života više nisu uspjeli osloboditi toga straha. On je oslabio i ukočio njihovu volju, sve dok nisu u potpunosti bili zarobljeni duhovnom diktaturom svoje crkve i njezinoga klera. To je bilo dovoljno da se te ljude kasnije prijevarno navede na to da, čak i protiv vlastite savjesti, pripadaju samo i jedino Rimokatoličkoj crkvi, ne posjećuju nikakve “heretičke” zajednice u kojima se propovijeda čisto Evanđelje, kao i to da nikada ni ne pomisle na to da bi napustili Rimokatoličku crkvu. Za sve te prijestupe prijela je ekskomunikacija i s njom sigurno prokletstvo za svu vječnost. U svakom slučaju, taj strah je bio dovoljan za to da se potpuno slome dječja srca i da neku od te djece učini doživotnim bolesnicima.

Imao sam prigode vidjeti neke od žrtava te religijske strahovlade i to što sam vidio potreslo me u dubini duše.

Kako mogu služiti Gospodinu?

Nakon što sam završio osnovnu i srednju školu došlo je vrijeme da odaberem svoje životno zvanje. Još uvijek sam se sjećao kako me Gospodin pozivao da ga slijedim i još uvijek sam u srcu osjećao želju za time da Njemu predam sav svoj život. No kako da to ostvarim? Uvijek su me učili tome da jedini put do Boga ide preko jedine prave crkve, Rimokatoličke crkve. Stoga nisam vidio nijednu drugu mogućnost da slijedim Njegov poziv negoli taj da postanem svećenikom te jedine prave crkve. Sve druge vjeroispovijesti bile su smatrane i proglašavane lažnim, heretičkim i protukršćanskim pa sam čvrsto vjerovao da one to i jesu. Donio sam čvrstu odluku pa sam upisao studij na teološkom fakultetu univerziteta u Lavovu (njem. Lemberg).

Pun revnosti u traganju za Bogom

Mi koji smo studirali teologiju morali smo živjeti u svećeničkom sjemeništu. Ono je u velikoj mjeri bilo poput samostana, sagrađeno na jednom brežuljku i ograđeno visokim zidinama; ćelije su bile male, a hodnici dugi. Ispočetka sam ondje bio vrlo sretan. Sve je bilo potpuno drugačije negoli u vanjskom svijetu i izgledalo je kao stvoreno za to da se uskoro uspostavi osoban odnos s Bogom i našim Otkupiteljem. Svoje smo živote uglavnom posvetili dvojemu: osobnoj pobožnosti i studiju teologije. I jedno i drugo izgledalo mi je idealno za to da me dovede u osobno zajedništvo s Bogom putem Njegova Sina, Isusa Krista. Stoga sam sa svom revnošću i sa svom snagom mladoga čovjeka nasljedovao sve preporuke i propise Rimokatoličke crkve u pogledu osobne pobožnosti. Svaki sam dan pribivao na jednoj ili dvije mise, svako jutro odlazio sam na pričest i jednom tjedno na ispovijed. S velikom brižljivošću sam vršio svoje meditacije, čitanja i molitve, odlazio na večernja bogoslužja te molio krunicu i litanije. Čitao sam mnoge knjige o životima "svetaca" i pokušavao se iskreno ugledati u njih. Uskoro su me smatrali jednim od najrevnijih studenata u sjemeništu.

Prekrasna bogoslužja

Kao takozvani klerici morali su i studenti teologije biti nazočni na mnogim dugim, ali i prekrasnim, liturgijskim slavljima u gradskoj katedrali. Nadbiskup ili biskup koji bi vodio svečani čin bio bi okružen mnogim svećenicima u srebrnim i zlatnim opravama ukrašenim blještavim dragim kamenjem. Glavni oltar je bio okićen prekrasnim cvijećem i osvjetljen nebrojenim svijećama i električnim svjetiljkama, prostorijom se širio opojan miomiris tamjana, a dobro promišljeni i određeni pokreti klerika i njihovi srednjevjekovni gregorijanski napjevi zajedno sa spomenutim stvarali su mistično ozračje pa je crkveni prostor mnogim jednostavnim dušama djelovalo kao predvorje Neba. No uvijek iznova znao sam zaključiti da su te krasne i uzvišene ceremonije nešto potpuno izvanjsko i da iza njih ne stoji Duh Božji. Ponekad sam se znao zapanjiti vidjevši kako svećenici sve svoje radnje izvode bez ikakva strahopoštovanja. Nije bilo teško uvidjeti da ni sami ne vjeruju u to što čine. Čak su se i viši duhovnici tijekom tih svečanih liturgija u katedrali znali naginjati jedan drugome te se došaptavali i pričali viceve. Šalili su se na račun tih svetih dužnosti koje su provodili u djelo. Ponekad je brzina kojom su provodili obrede podsjećala na način na koji činovnici na brzinu obrađuju posljednje spise kako bi što prije mogli napustiti ured. Kako često me to podsjećalo na gorku optužbu koju je Gospodin stavio u usta svojim prorocima: *Budući da mi ovaj narod pristupa svojim ustima, i časti me svojim usnama, ali je udaljio svoje srce od mene, i njihov strah od mene naučava se putem ljudskih pravila ...* (Izaija 29,13). Znao sam se zgroziti od puke pomisli na to da bih i ja jednoga dana mogao postati kao jedan od takvih, kakve je jedan naš veliki poljski pisac opisao riječima: “Bez srca i bez duha, gle, narod mrtvačkih kosti” (A. Miekiewicz).

Biblija s crkvenim napomenama

Teologija je definirana kao “znanost o Bogu” pa smo, kako bismo tu znanost usvojili, na gradskom sveučilištu slušali predavanja najboljih profesora – koji su uz to bili i svećenici. Uz predavanja o Starom i Novom zavjetu ondje smo prvi put u životu konačno mogli

čitati i proučavati Bibliju. Određene biblijski retke naši su profesori popratili dodatnim tumačenjima, a Biblija s kojom smo se služili bila je izdanje priznato od strane Rimokatoličke crkve i na gotovo svakoj njezinoj stranici biblijski je tekst bio popraćen službenim objašnjenjima iste crkve. Bilo je zabranjeno čitati Božju riječ bez tih “napomena”, jer Bibliju nitko nije smio razumjeti drugačije negoli je to ukalupila Katolička crkva. Nije potrajalo dugo dok nisam primijetio da neke od napomena ili potamnjuju jednostavno značenje Božje riječi ili pak ponekad iznose upravo protivno značenje onomu što je doslovice napisano.

Prve sumnje

Tako su se u meni pojavile neke sumnje i došao sam do saznanja da negdje mora da je nešto pogrešno. Proučavajući službene crkvene nauke, takozvane “dogme”, pokušao sam doći do rješenja. Što li sam samo prigodom toga otkrio! Neke dogme uopće se nisu temeljile na Božjoj Riječi, a neke su joj se u potpunosti protivile. Nešto je tu izgledalo iz temelja pogrešno, no što i gdje? Te su sumnje opterećivale moju savjest pa sam otišao k našem “duhovnom ocu”, svećeniku koji je bio opunomoćen za to da nas savjetuje i vodi u našim duhovnim teškoćama. Nakon što je pažljivo saslušao što sam mu imao reći, odgovorio mi je na ovaj način: “Ti znaš da u pogledu naukâ naše crkve ne može biti ničeg pogrešnog, jer se u pogledu te crkve radi o jedinoj pravoj Crkvi Isusa Krista ovdje na Zemlji. Ako u pogledu toga nešto nije u redu, tada nešto nije u redu s tvojom savješću, koja se, budući da si još mlad čovjek, buni protiv autoriteta Crkve. Ta vrsta iskušenja svojstvena je mladim studentima teologije.” I tako mi je savjetovao da ne trebam biti zabrinut i da ne trebam pokušavati pronaći rješenje svojih sumnja, nego ih, jednostavno, zaboraviti.

Nesigurnost uoči svećeničkog zaređenja

Postupajući po njegovom savjetu iskreno sam pokušao potisnuti ili zaboraviti svoje sumnje. Često sam se znao boriti protiv glasa svoje savjesti, koji me bez prestanka podsjećao na to da tu nešto nije u redu, no najčešće u tome nisam uspijevao. Ta duhovna borba trajala je tijekom cijelog mog studija teologije, sve do onoga dana kada sam izdržao sve kušnje koje su se zahtijevale za zaređenje. No tada je trebalo donijeti jednu izuzetno tešku odluku. Budući da sam još uvijek imao sumnje i osjećao da nešto nije u redu, nisam bio siguran trebam li pristati na to da budem zaređen za svećenika ili da odustanem. No kako se nisam htio oslanjati na vlastite osjećaje otišao sam jednom od najiskrenijih i najiskusnijih svećenika u gradu. Ispričao sam mu sve što mi je bilo na srcu i upitao ga za savjet što da učinim. Njegov je odgovor glasio: “Uopće ne postoji razlog zbog kojega bi morao odustati od zaređenja. Svatko ponekad ima sumnje u pogledu crkvenih nauka, ali dokle god se protiv njih boriš i pokušavaš osloboditi, sumnja još uvijek nije grijeh. Osim toga će nadbiskup tebi i tvojim kolegama nakon zaređenja dodijeliti radna mjesta po župama, gdje ćeš tada imati toliko toga za raditi da ubuduće više nećeš imati vremena za razmišljanje o svojim sumnjama.” Taj me savjet umirio pa sam pristupio zaređenju i postao svećenikom.

Jednostavna vjera priprostog naroda

Otprilike dva tjedna nakon zaređenja ured nadbiskupa dodijelio mi je moje prvo radno mjesto, naime službu pomoćnog svećenika u jednom gradiću na jugoistoku Poljske. Svećenik koji je upravljao župom očigledno me smatrao premladim i premalo iskusnim da radim u gradu pa mi je stoga povjerio dušobrižnički rad sa seljačkim stanovništvom u dvanaestak sela koja su spadala u njegovu župu. Ti siromašni seljaci nisu bili baš obrazovani; bili su prostođušni, predani svojoj crkvi i spremni učiniti sve što bi im moglo osigurati vječno spasenje.

Vrlo često sam osjećao sućut za njih i njihovu djecu, jer su s povjerenjem vjerovali sve ono što bi im govorili svećenici. Svećenici su

bili smatrani Kristovim predstavnicima, posrednicima između Boga i ljudi, i njima je pripadao najviši oblik poštovanja. Istodobno je bilo bijedno i potresno gledati kako svećenici na temelju svojeg položaja pokušavaju iskamčiti što više od naroda: nije im bilo dovoljno to što su svakoj duši nametali različite inačice srednjovjekovnih praznovjerja i držali je u ropstvu strahom od pakla, nego su iz njihove lakovjernosti izvlačili materijalnu korist.

Saznao sam za Isusa

To sasvim sigurno nije bio način na koji je Isus postupao s mnoštvom koje se okupljalo oko Njega. On me ohrabrio u tome da slijedim Njegov primjer i ispunio moje srce sažaljenjem za te ljude, koji “bijahu iscrpljeni i raspršeni kao ovce bez pastira” (Matejevo evanđelje 9,36) i nad kojima su vladali “najamnici” (plaćenici). Uzor Dobroga Pastira izazivao je u meni veliko oduševljenje za to djelo pa sam postupao u skladu sa svojom odlukom da u pogledu naučavanja i propovijedanja ostanem koliko je god moguće blizu Njegovom Evanđelju i oslanjam se na Božje djelovanje. Nekako sam znao da, u čemu god je pogreška, ona nije u Njegovom Evanđelju. Uzor Gospodina Isusa pokazivao mi je i kako mogu izbjeći to da nekoga preplašim ili zastrašim. Osobito sam maloj djeci koja su mi dolazila na vjeronauk Isusa opisivao kao njihova Pastira koji ih ljubi i kojega se ne trebaju plašiti, i to na temelju Njegovih vlastitih riječi: *Pustite dječicu neka dolaze k meni i ne branite im: jer takvih je kraljevstvo Božje* (Evanđelje po Luki 18,16b).

Pošalji svoje svjetlo i svoju istinu ...

Ponekad sam imao osjećaj kao da sam te priproste duše koje su mi bile povjerene doveo u Spasiteljevu neposrednu blizinu, dok sam ja, nasuprot tome, sâm bio daleko od Njega. Bio sam na pogrešnom putu i nisam bio sposoban vidjeti pravi put koji bi me vodio do Boga. Za jedno još uvijek nisam bi sposoban: moliti. Kada u poslijepodnevnim satima nije bilo nikoga u crkvenoj zgradi, ili kada je kasno navečer kroz obojene prozore dopirala mjesečina i blago istiskivala tamu, zaključao bih se u praznu crkvenu zgradu i na koljenima vapio Gospodinu: “O, Bože, pokaži mi put iz ove tame i

uputi me k sebi! Dopusti mi, Bože, da spoznam što je pogrešno a što je ispravno!”

Tako sam molio godinama, ali se ništa nije događalo. Još je uvijek trajala moja duhovna borba. No s vremena na vrijeme milostivi mi je Bog jasno znao pokazati da čuje moje molitve. Tu i tamo iznova je puštao zraku svjetla u tamu moje duše, koja mi je pomagala da uvidim razliku između onoga što je ispravno i onoga što je pogrešno. Ono ispravno je bilo utemeljeno na čvrstoj stijeni Njegove vlastite Riječi, dok je ono pogrešno bilo sagrađeno na živome pijesku ljudskih nauka i predaja. U tom Njegovom svjetlu katkada sam znao uvidjeti da je sav crkveni sustav rimokatolicizma pod Božjom osudom. Sljedeći doživljaji trebali su poslužiti kao primjeri svjetlosnih zraka probuđenja u mojem životu.

Što je s tom djevojkom?

Jednom mi je došla neka seljanka sa svojom šesnaestgodišnjom kćeri. Sva u suzama rekla mi je: “Nešto se dogodilo s mojom kćerkom. Ranije je bila vesela djevojka, a sada ne govori ni o čemu drugom doli o paklu i tvrdi da je već prokleta.” Budući da nikada prije toga nisam čuo nešto slično, začuđeno sam pogledao djevojku u lice. Bila je vrlo blijeda i imala zbunjen pogled. Je li bila opsjednuta? Postavio sam joj pitanje, pa još jedno, no nije mi ništa odgovorila, nego je umjesto toga uz neko osobito smijuljenje počela govoriti o paklu. Srećom nismo živjeli u srednjem vijeku, jer bi je tada svakako spalili na lomači kao vješticu. No što mi je bilo činiti? Okrenuo sam se majci i upitao je: “Što mislite kada i kako je došlo do takvoga stanja?” Tek sam kasnije shvatio zašto mi nije odmah odgovorila. Naime, plašila se toga da me, kao svećenika, ne razljuti. No nakon što sam naglasio da joj ne mogu pomoći ako ne znam sve o tome, konačno mi je oklijevajući ispričala sve po redu.

Prerevni misionari

“Nekoliko mjeseci prije negoli ste vi došli u našu župu”, reče mi, “došli su neki redovnici i u našoj su crkvi vodili veliku misijsku kampanju. Četrnaest dana za redom crkva je svakog jutra i večeri bila puna ljudi. Nisu dolazili samo iljudi z grada, nego i iz okolnih se-

la, kako bi čuli misijsku poruku. Moja kći odlazila je na sva ta bogoslužja i napeto slušala svaku propovijed. No redovnici su govorili gotovo samo o paklu, koji je pripravljen za grešnike. Kada su odlazili od nas kupila je moja kći neku misionarsku knjigu i počela je svaki dan čitati. No ta je knjiga puna priča o vječnom prokletstvu i o paklu.”

U suzama je završila svoju tragičnu priču. Sada sam znao što se dogodilo. Njezina kći mora da je bila iznimno iskrena osoba koja je bila svjesna svojih grijeha. No tada su došli ti redovnici, koji mora da su joj izgledali kao sveci koji su došli iz Neba, te propovijedali da će grešnici ići u pakao. Na sve moguće načine opisivali su muke koje ondje očekuju grešnika, tako da je djevojka na posljeticu zaključila da je ona, budući da je grešnica, već osuđena na pakao. Ona knjiga, čije je izdavanje inače bio dopustio jedan biskup, još je dodatno potvrdila te užasne misli. Kroz kakve duhovne muke mora da je prošla prije negoli se u nje pojavilo ono osobito smijuljenje i toliko se primakla duševnom oboljenju!

Spalite knjigu

I sada je stajala preda mnom – jedna od mnogih žrtava strahovlade crkve koju sam ja predstavljao i kojoj sam služio. Osjećao sam se kao optuženik kojemu je utvrđena krivnja za suučesništvo u nečem tako groznom. No ipak sam mogao učiniti nešto kako bi zacijelile rane nanesene tom duhovnom inkvizicijom. Bio sam tako gnjevan da sam toj ženi bez ikakva oklijevanja predložio: “Povedite kćer kući i odmah spalite tu knjigu, tako da od nje ostane samo pepeo, kako Vam je dijete više ne bi čitalo. Zatim je odvedite u najbližu psihijatrijsku kliniku i ondje liječnicima ispričajte sve što ste ispričali meni. Vjerojatno će je neko vrijeme zadržati ondje, a mi ćemo za to vrijeme moliti za njezino ozdravljenje.” Obje su otišle i ja sam često molio za tu nesretnu djevojku.

Potpuno ozdravljenje

Nakon nekoliko mjeseci žena je ponovno došla s djevojkom, no taj put zahvaliti mi za savjet koji sam joj bio dao. “Postupila sam

točno onako kako ste mi savjetovali. Sada mi je kći ozdravljena i otpuštena je iz bolnice.” Djevojka je doista izgledala zdravije i nestao je onaj njezin zbrkan pogled. Porazgovarao sam s njom i njezini su odgovori bili razboriti, dok pakao više nije ni spominjala. No još uvijek se u njezinim očima ogledala duboka tuga, kao da je tražila odgovor na najvažnije od svih pitanja: “Jesam li spašena ili sam prokleta?” O, da, to pitanje je važno za svakoga – kako za tu djevojku, tako i za mene i tebe. O odgovoru na to pitanje nije ovisilo samo njezino zdravlje, nego i njezin vječan život. Stoga sam toj jadnoj duši počeo strpljivo objašnjavati da naš Gospodin Isus Krist nije došao kako bi nas osudio na pakao, pa ni ako smo mi to zaslužili. “On je došao da te spasi i stoga se predao na križ, prolio svoju krv i umro za tebe, kako bi ti jednoga dana mogla biti u Nebu kod Njega.” I dok sam još tako govorio, njezinim se licem poput zrake sunca razlio radostan osmjech koji je ukazivao na to da je ona sve svoje povjerenje prebacila na Spasitelja. Okovi paklene strave, koje su oni redovnici nekoć stavili na nju, otpali su i ona je sa svojom majkom otišla kući u radosti i slobodi Božjeg djeteta.

Pokornici bez mira

Gospodin mi je dao da susretnem mnoge vrijedne i osjećajne ljude kojima je u djetinjstvu usađen strah pred vječnim prokletstvom. Bilo je muškaraca i žena primjerne osobnosti, tankočutne savjesti, koji su usprkos tome sav svoj život bili progonjeni bolesnim strahom. Na ispovijed su išli svaki tjedan, ako ne i svaki dan, te provodili sate u tome da “ocu ispovjedniku” priznaju svoje grijehе i govore mu o okolnostima u kojima žive, ali kada bi odlazili s ispovijedi pratila bi ih beskrajna sumnja i strahovi. Moglo bi biti, mislili su, da njihova ispovijed zbog bilo kojeg razloga nije bila ispravna pa da će slijedom toga, ako iznenada umru, svejedno ići u pakao. Takvi ljudi bili su prava pošast ispovjedniku i nas se tijekom izobrazbe za svećenika školovalo osobito za ophođenje s ljudima koje muči “pretjerana savjesnost” te vrste. No u ispovijedi nije bilo ničega što bi te nesretne duše moglo zadovoljiti u pogledu najvažnijeg pitanja: njihova spasenja.

Što je s tim mladićem?

Slučaj s djevojkom koja je bila oslobođena svojega straha kada se pouzdala u Otkupitelja podsjetio me na jednoga mladića čijeg se tragičnog svršetka sjetim svaki put kada dođem u svoj rodni grad da ondje provedem godišnji odmor. Dok sam još stanovao kod roditelja trebao sam posjetiti jednog svog bližeg rođaka koji je nekoć kad je još bio dječak pohađao istu osnovnu školu kao i ja. Jednoga dana smo se nakon nastave igrali s drugom djecom u nekom vrtu. On je bio otprilike dvije godine mlađi od mene, imao je izvanredan karakter i od svojih je učitelja uvijek dobivao odlične ocjene. No nakon svoje prve ispovijedi i prethodnih propisanih priprema potpuno se promijenio. Više se nije htio veselo igrati s drugom djecom, nego je radije tražio udaljenije mjesto u vrtu, gdje smo ga ponekad znali vidjeti kako kraj nekog drveta potiho govori sâm sa sobom. Njegova ga je majka ponekad znala upitati: “Sine moj, što je s tobom? Zašto razgovaraš sâm sa sobom?” No on joj nije htio objasniti što je razlog tome.

No postalo je još gore: u školi mu je sve krenulo nizbrdo. Doduše, znao je do kasno u noć sjediti kraj domaće zadaće, ali njegove su misli toliko bile obuzete strahom da se više nije mogao usredotočiti ni na školske zadaće. Kako je rastao tako je s njim rasla i njegova tjeskoba, sve dok nije potpuno zavladala njime. Više nije bio u stanju završiti ni srednju školu, u koju je bio krenuo. Nalazio si je različita radna mjesta, ali je svaki put nakon kraćeg pokusnog rada dobivao otkaz. “On je potpuno odsutan”, glasilo bi obrazloženje poslodavca. Tako je došlo do toga da se za njega kao odraslog muškarca morala brinuti njegova siromašna obudovjela majka.

Tragičan svršetak

Izliječiti ga nije mogao ni školovani psihijatar. Posljednji put sam ga vidio neposredno pred Drugi svjetski rat. Tada mu je bilo otprilike trideset i pet godina. Iz noći u noć oklijevao je leći u postelju stojeći uspravno kod upaljenog svjetla usred spavaće sobe i očiju punih straha buljio pred sebe. Tada je došao rat i tijekom okupacije Poljske uhićen je zajedno s mnogim drugim Poljacima te otpremljen

u koncentracijski logor. Ondje su ljudi tegobno radili pod strogom paskom njemačkih čuvara. Njegov radni učinak bio je ocijenjen kao nedostatan pa ga logorska uprava više nije smatrala potrebnim, jer je zbog svojeg straha proglašen da je duševno sakat. Okrutni čuvari počeli su ga zbog toga tući, tako da su ga nakon nekoliko mjeseci zlostavljanja ubili. To je bio tragičan svršetak nekoć veselog dječaka, koji je bio ponos i nada svojih roditelja sve dok njegova nježna savjest nije potpala pod strahovladu Rima.

Crkva ili sinovi Crkve?

No usprkos svih takvih pokazatelja i iskustava, putem kojih mi je postajalo jasnijim protuslovlje između rimokatoličkog sustava i Evanđelja Isusa Krista, još sam uvijek mislio da je Rimokatolička crkva jedina prava kršćanska crkva na svijetu pa sam takve tragične događaje pokušavao pripisati pogrešnom postupanju ponekih duhovnika. Neki od njih bili su priprosti i, jednostavno, previše revni u svojem nadgledanju duša i savjesti članova svojega stada pa su postupali “katoličkije od pape” te lošim sredstvima pokušavali postići dobar uspjeh, drugi pak su bili izgubili svoju vjeru pa su postali obični “uhljebi” koji su svoj duhovan posao provodili čisto mehanički. Ponekad sam znao s užasom postati svjestan da bih i ja jednom mogao postati poput ovih drugih. No Gospodin nije dao da padnem u tako užasnu provaliju, pa ni tada kada je dugo i teško radio na mojoj svojevlavosti. I dalje mi je upućivao prekrasne pokazatelje i davao da prepoznam što je ispravno a što pogrešno. Premda se to proteglo kroz mnoge godine, neki od tih doživljaja bili su toliko očigledni i važni za mene da su još danas živi u mojem sjećanju.

Na putu s posljednjom pomašću

Jednog tmurnog i vlažnog dana uoči proljeća dok su se vani izmjenjivali kiša i snijeg vratio sam se s jutarnje mise iz crkvene zgrade u svoju sobu kadli je netko pokucao na vrata. Ušao je neki kočijaš. “Oče, hoćete li, molim Vas, poći sa mnom kako biste jednom čovjeku na samrti udijelili posmrtno sakramente?” upitao me. “Naravno, odmah idem s Vama”, odvratio sam i spustio se dolje u crkvenu zgradu uzeti sakramente i ostalo što je trebalo u takvom slu-

čaju. Nekoliko minuta kasnije sjedio sam kraj njega na neudobnom slamnatom sjedalu i vozio se ulicama grada na kolima u koja su bili upregnuti konji. Kočijaš je zvonio s jednim manjim zvoncem, na što bi prolaznici u znak poštovanja svetih sakramenata kleknuli na nogostupu i spustili svoje glave, jer je to uobičajeno u zemlji u kojoj je rimokatoličanstvo većinska religija.

Najprije ispovijed pa zatim posljednje pomazanje

Uskoro smo stigli do kolibice na rubu grada i uveli su me u krajnje sirotinjski namještenu prostoriju u kojoj je strop bio tako nizak da sam morao sagnuti glavu da se ne udarim. Stanovnici te kuće mora da su bili vrlo siromašni. Usred prostorije je stajala velika postelja čiji se “madrac” sastojao od nešto slame prekrivene bijelom ponjavom. Na tome je ležao samrtnik. Uopće nije bio star, rekao bih da je imao četrdeset i šest godina, no izgledao je sav istrošen, vjerojatno od svoje bolesti, siromaštva ili tegobnog života. Nisam znao pravi razlog za to, no nisam imao vremena pitati, jer sam odmah vidio da neće dugo biti živ. Ležao je na leđima i teško disao, a oči su mu bile otvorene i uperene u strop.

Morao sam mu što brže udijeliti sakramente prije negoli umre. Stoga sam mu odmah počeo govoriti i pripremati ga za njegovu posljednju ispovijed. Tek nakon toga mogao sam mu udijeliti sveći oprost, pričest i pomazanje svetim uljem. No začas sam bio prekinut u tome, jer mi je njegova supruga, koja je zaplakana bila naslonjena na zid, rekla: “Oprostite, molim Vas, ali mislim da Vas ne čuje, jer je već van svijesti.” No pomislio sam da bi žena mogla biti u krivu i da nesviješću smatra njegov oslabljen sluh. Stoga sam mu počeo vikati: “Ovdje je Vaš svećenik! Pokušajte se prisjetiti svojih grijeha i priznajte ih!” No on se uopće nije obazirao na mene. Nije čak ni okrenuo lice prema meni. Bilo je očigledno da je u potpunosti izgubio sluh.

Nikakva znaka svijesti

Oči su mu još bile otvorene. Možda me mogao vidjeti? Htio sam dati sve od sebe da putem predsmrtnih sakramenata bude zajam-

čeno spasenje te duše koja je uskoro trebala napustiti ovaj svijet pa sam obišao postelju i stao mu sučelice kod nogu pri donjem kraju postelje. Nadao sam se da će spustiti pogled sa stropa te primijetiti mene u crnoj službenoj opravi, u bijelom gornjem ruhu i sa stolom oko vrata, te uvidjeti da mu je to posljednja prigoda da se ispovijedi i primi odrješenje. Čekao sam i čekao, ali me on nije ni pogledao. Očigledno mu se poremetio i vid pa me nije ni mogao vidjeti.

Zatim sam pokušao doprijeti do njega putem osjećaja opipa. Uzeo sam omanje raspelo, koje sam uvijek nosio sa sobom u torbi sa sakramentima, te mu ga nježno pritisnuo na usne. Očekivao sam da će ga poljubiti i time pokazati da je svjestan što se zbiva s njima, ali od njega nije bilo nikakva odgovora. Sva je nada iščezla.

Rješenje za slučaj nužde nije riješilo problem

Tmo pri postelji tog čovjeka koji je ležao u samrtnim mukama stajao sam sa svom svojom svećeničkom moći i ovlašću da spasim njegovu dušu i za njega otvorim put u Nebo, no nisam bio u stanju to učiniti. O da, na temelju svojeg studija teologije i crkvene izobrazbe znao sam da mu mogu udijeliti takozvano “uvjetno odrješenje”. To odrješenje važno je bez prethodne ispovijedi pod uvjetom da se netko ispravno pokajao za svoje grijehе prije negoli je izgubio svijest. No što ako se taj čovjek prethodno nije pokajao za svoje grijehе? Dobro, reći će teolozi, tada je sâm kriv za to i ako se nalazi u stanju “smrtnoga grijehа” nevažeće je “uvjetno odrješenje” pa on, što je samo po sebi razumljivo, odlazi u pakao. Upravo to je ono što sam htio izbjeći. Već sam imao dovoljno poteškoća s vlastitom dušom pa nisam htio biti kriv i za to da duša tog jadnog čovjeka ode u pakao.

Mir odozgor

Stajao sam ondje sav smeten. Usprkos svim sredstvima koje mi je za spasenje duše na umoru na raspolaganje stavila moja crkva, osjećao sam se potpuno bespomoćan. Da sam ih i upotrijebio, u tome bi slučaju bila nedostatna i neizvjesna. U svojoj nedoumici još sam jedanput pogledao njegovo iscijeđeno lice i primijetio sam ne-

što neobično: njegove su se usne micale. Je li nešto šaptao? Ako jest, što? Nisam čuo ništa, sve dok mu se nisam potpuno približio i pri-
nio svoje uho njegovim usnama. Tek sam tada začuo krajnje tihi ša-
pat, no isprva nisam razabrao što govori. Tek kada sam usredoto-
čio svu svoju pozornost uspio sam razumjeti riječi koje je izgovarao:
“Oče, u tvoje ruke predajem duh svoj.” To su bile upravo one riječi
koje je Gospodin Isus Krist izgovorio kad je umirao, “da tko god u
njega vjeruje ne propadne, nego ima život vječni” (Ivanovo evan-
đelje 3,16). Kada je visio na križu, u svojoj posljednjoj molitvi pre-
dao je svojega duha u ruke svog ljubljenog Oca: *Oče, u tvoje ruke
predajem duh svoj* (Lukino evanđelje 23,46). I taj umirući čovjek
kraj kojega sam stajao, koji je u svojoj samrtnoj borbi upravo izgu-
bio osjet za sve što ga okruženje, sve tišim i tišim šaptom ponav-
ljao je riječi: *Oče, u tvoje ruke predajem duh svoj*. I tako je umro.

Životom prokušana vjera

Zakazala je Katolička crkva, to jest njezini predsmrtni sakra-
menti, i nije mogla spasiti dušu toga čovjeka. No Gospodin mi je u
tim trenucima dao čvrsto uvjerenje da preminulome uopće nije bi-
lo potrebno moje uvjetno ili bezuvjetno odrješenje. Koliko god on
nekada bio grešan, bio je spašen putem svoje vjere u jedinog pravog
svećenika i Otkupitelja, Isusa Krista. Za spasenje mu nije bilo po-
trebno posljednje pomazanje niti bilo kakav sakrament; moja sve-
ćenička pomoć bila je beskorisna. Mora da je njegova vjera već du-
go uobličavala njegov tegoban život i tijekom te posljednje bolesti
pružila mu utjehu i sigurnost, tako da je njegova vjerna duša u sa-
mrtničkoj borbi mogla prodrijeti kroz nesvjesticu i bez prestanka
se moliti: “Oče, u tvoje ruke ...”

Spasonosna milost

Taj doživljaj bio mi je pravo otkrivenje i najvrednija teološka po-
uka mojega života. Kraj samrtno postelje toga čovjeka Gospodin mi
je pokazao da spasenje duše ne ovisi ni o kakvim ljudskim nastoja-
njima, sakramentima ili vjerskim naucima, nego o žrtvi Gosposi-
na Isusa Krista na križu i našem uzdanju u Njega, i putem Njega u
našega Oca u Nebu. Tek nakon svojeg obraćenja našao sam potvrdu

toga u Pismu, i to kako u Starom (“pravednik će živjeti po svojoj vjeri”, Habakuk 2,4) tako i u Novom zavjetu (... kao što je pisano: “Pravednik će po vjeri živjeti”, Poslanica Rimljanima 1,17). Otkrivenje te istine duboko je potreslo moju vjeru u onu rimsku dogmu koja kaže da crkveni sakramenti djeluju sami po sebi (ex opere operato). Kako li sam samo sretan danas što naše spasenje ne ovisi o tim neizvjesnim postupcima, koje ponekad nije ni moguće izvesti onako kako je propisano, nego o milosti našega Oca, koji nam spasenje dodjeljuje putem najdragocjenije žrtve, naime žrtve Njegova ljubljenog Sina.

Bog me strovalio u dubinu

Usprkos svemu i dalje sam se čvrsto držao svoje “jedine prave Crkve”, tako da me Gospodin konačno, kao odgovor na moje neprekidne molitve za božansko prosvjetljenje, morao uzeti u svoju školu. Naime, teško sam se razbolio na bubrege. Usprkos svojoj medicinskoj skrbi postajalo mi je sve lošije, sve dok nakon godinu i pola bolovanja nisam upućen jednom specijalisti, koji mi je nakon brižne pretrage rekao da je cjelokupno prethodno liječenje bilo potpuno pogrešno. Kako bih ostao na životu neizostavno sam morao na operaciju. Kada sam došao u bolnicu nisam imao ni pojma kako duga i teška operacija mi predstoji. Nakon što sam se probudio iz narkoze bio sam tako slab da sam se nekoliko dana jedva mogao pokrenuti i najmilije bi mi bilo da sam umro.

Što će mi život?

Kada sam razmišljao o svojem životu osjećao sam da sam zaka-
zao u svemu, kao da je sve bilo golema greška. Nije mi uspjelo naći
put do Gospodina. Svega mi je bilo dosta i na smrt sam gledao kao
na jedini put izlaska. Budući da sam ionako lebdio između života i

smrti, umiranje mi je izgledalo kao nešto jednostavno. Liječnik je moje stanje smatrao toliko kritičnim da je jednu noć čak proveo uz mene. Držao je da neću doživjeti jutro. Bio sam potpuno bezvoljan i odbijao primiti lijekove.

Želiš li ozdraviti?

Još sam uvijek očekivao smrt i s njom oslobođenje od svojih duhovnih muka, kada su me idućeg poslijepodneva iznenada posjetili rođaci i jedan od njih me pred svima upitao: “Moliš li se ti, uopće, za svoje ozdravljenje?” Kada sam odgovorio niječno, strašno su se začudili pa me zamolili da to svakako učinim. Nisam im mogao reći da uopće ne želim biti ozdravljen i kada sam vidio kako su zabrinuti za mene i kako me žale obećao sam da ću im ispuniti želju. I moj se liječnik vrlo ljutio kad je čuo da ne uzimam lijekove pa sam mu morao obećati da ih više neću ostavljati na noćnom ormariću.

Molite i dat će vam se

Održao sam oba ta obećanja usprkos vlastitoj volji. No Gospodina sam molio da me ozdravi samo ako u moj život donese konačnu promjenu, tako da u budućnosti mogu služiti u skladu s Njegovom voljom. Ta je molitva ubrzo bila uslišana. Moje se stanje iz dana u dan poboljšavalo, tako da su i sami liječnici bili potpuno iznenađeni. Kao što su mi to kasnije često znali priznati, više nisu imali nikakve nade u moje ozdravljenje. Nakon što sam ondje proveo dva mjeseca otpušten sam iz bolnice te, iako sam još uvijek bio vrlo slab, počeo ponovno raditi. Napeto sam iščekivao kako će Gospodin riješiti moje duhovne teškoće i upotrijebiti me u skladu sa svojom voljom. Odgovor je došao nakon otprilike dvije godine, kada je moja duhovna borba već postala gotovo nepodnošljiva. Bilo je to pred kraj petnaeste godine moje službe u Rimokatoličkoj crkvi kad sam konačno uvidio da se nalazim na pogrešnome mjestu.

Ili – ili

Nakon što mi je Gospodin tijekom svih tih godina podario već toliko svijetlih trenutaka, doveo me sada u takvu okolnost u kojoj više nisam mogao izbjeći donošenje odluke. S jedne sam strane

mogao ostati u Rimokatoličkoj crkvi, s kojom sam se srodio i u kojoj sam bio zaređen za svećenika. Postupim li tako i dalje ću imati sve povlastice koje ima jedan svećenik i poštovanje svojega naroda, kao i zadržati priznanje mojih pretpostavljenih i, osim toga, zadržati izgleda za vrlo obećavajuće napredovanje u crkvenoj hijerarhiji. No na tome putu morat ću u potpunosti odustati od svoje vjere i nade da ću jednom naći Boga.

S druge strane, mogao sam napustiti tu crkvu i svoju svećeničku službu – što je i jedno i drugo prožeto mnogim zabludama i ne temelji se na Božjoj Riječi – te se u svakom području života povjeriti jedino Božjoj skrbi.

Strah pred posljedicama

Griješiš ako misliš da sam se odmah pokorio tom obnovljenom Božjem pozivu. Nisam to učinio! Jednostavno nisam bio u stanju za to, jer sam bio slab i uplašen. Pokušaj shvatiti što znači to kada ti od djetinjstva usađuju misao da “izvan te jedine Crkve nema spasenja” i da tko god tu crkvu napusti odlazi u pakao, a da su najgore muke na tome mjestu sačuvane za izopćene svećenike! “Otpalog svećenika” u rimokatoličkim zemljama poput Italije, Španjolske ili Poljske neće samo njegovi vlastiti rođaci, prijatelji i većina drugih smatrati izdajnikom Crkve, nego je za njih jedan “pravi” Talijan, Španjolac ili Poljak uvijek i istodobno rimokatolik.

Pritom sam morao računati s prezirom društva i s odbacivanjem od strane svih prijašnjih prijatelja. Za to pak nisam imao potrebnu snagu. No istodobno mi je bilo jasno da mi Gospodin daje posljednju prigodu. Usprkos tome nisam bio u stanju donijeti tu odluku. Tako je borba u mojoj savjesti potrajala još godinu dana. Za nešto sam ipak bio sposoban, naime, moliti: “Gospodine, učini nešto jer sam ja preslab! Ojačaj moj duh! Pomozi mi!” Tako sam dan i noć vapio iz dubine svojega srca.

Njegova je milost pobijedila

Njegova milost je bilo ono što me na posljjetku nadvladalo i dalo mi dovoljno smjelosti da slijedim Njegov poziv, bez obzira na sve

patnje koje će uslijediti. Sve svoje povjerenje položio sam na Gospodina, i nikada otad nisam to požalio. On jedini je bio taj koji je doveo do mog obraćenja i, stoga, od moje strane nema ničega čime bih se mogao hvaliti. Bilo mi je kao da su me Njegove vječne ruke podigle iz tame u prekrasno svjetlo slobode Božje djece.

Na putu s Gospodinom

I što se zatim dogodilo? Često su me ljudi znali zamoliti da dadem svoje svjedočanstvo o svemu što je Gospodin učinio da bi me doveo k sebi. Lako bi se napisala knjiga ako bih govorio o svim blagoslovima, dobroti i beskrajnoj skrbi koju sam od trenutka svojeg obraćenja primio od Boga. Možda ću jednoga dana Njemu u čast i početi pisati takvu knjigu. No ovo svjedočanstvo želim zaključiti time da sasvim jasno dadem svima na znanje da su sve moje duhovne nevolje, moja neizvjesnost i moji strahovi potpuno nestali i da sam s Gospodinom sretan kao nikada prije. Želim i usrdno se molim za to da istu tu sreću mogu naći svi oni koji se još uvijek nalaze u istoj tami u kakvoj sam se ja nalazio prije negoli me Bog prihvatio.

Roman Mazierski rođen je 1899. godine u Poljskoj i umro je 1959. godine. Netom izneseno svjedočanstvo objavljeno je koncem pedesetih godina prošloga stoljeća u publikaciji Evandeoske Alijanse. Godine 1982. izdavač "Mayflower Christian Books" objavio je novo izdanje. Nije nam poznato je li Roman Mazierski stigao napisati knjigu o mnogim iskazima Božje milosti u svojem životu.